

Zvonečník, z.s.
Hybernská 1033/7
110 00 Praha 1
tel. 776 877 565
ID DS: y5d4mia

Mgr. Richard Brabec - ministr
Ministerstvo životního prostředí ČR
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10
ID DS: 9gsaax4

V Praze dne 15. 1. 2019

Věc: Zavedení limitu pro sirtatost uhlí, dostupnost palivového dřeva

Vážený pane ministře,

na setkání oborové platformy Zeleného kruhu 2018 jsem k Vám směřoval podnět k zavedení limitu pro sirtatost uhlí prodávaného pro neodsířené kotle. Byla to pro Vás věc nová a měl jste zájem se jí blíže zabývat s odborníky MŽP.

Se záměrem jsem seznámil také Vašeho náměstka pro legislativu Ing. Vladimíra Manu, ale zřejmě přes určité pochybnosti toto řešení bylo odsunuto. Obracím se tedy na Vás ještě touto formou se zdůrazněním významu a způsobem řešení. Překvapující je, že emise síry v boji státu za lepší ovzduší se již vůbec neřeší, viz tisková zpráva MŽP z 8. 11. 2018 URL:

https://www.mzp.cz/cz/news_181108_ovzdu%C5%A1%C3%AD

Připomínáme, že neodsíření hnědouhelných elektráren a tepláren v 80. letech minulého století přinášelo problémy s kyselými dešti. Oslabené lesní porosty se srovnávaly s měsíční krajinou, šířil se v nich kůrovec, zkoušely se také různé nevhodné nepůvodní druhy dřevin a uměle byly ničeny lesní půdy. Odsíření či plynofikace velkých zdrojů problém sirtatých dešťů výrazně zlepšil a naprostá většina obyvatel Česka oceňuje tento úspěch přes velké nutné finanční nároky.

Jenže problém s ovzduším se netýká jen velkých energetických zdrojů. Když pomíneme dopravu, inverzní situace připomínají také problém s domácími kotly. Proto se přistoupilo k podpoře výměn domácích kotlů. Tyto výměny sice řeší lepší hoření organických a uhelných paliv místo sazí, oxidu uhelnatého a organických karcinogenů ideálně až na oxid uhličitý, ale nemohou řešit nevhodné složení paliva s větším obsahem síry.

Různé druhy uhlí se liší obsahem uhlíku, popelovin, síry a dalších příměsí. Síra se při spalování uhlí přeměňuje na oxid siřičitý (SO₂) až oxid sírový (SO₃), přičemž oba tyto plyny mají větší hustotu než vzduch (2,26× větší a 1,53× větší). Při vylétnutí z nevysokého komínu domu proto klesají k zemi i bez zásadního přispění teplotní inverze a reakcemi s vlhkostí ve vzduchu či v dýchacím ústrojí vzniká až kyselina sírová. Expozice vede k dráždění očí a dýchacích cest, poškozuje plíce či rozvíjí astma. Rodinné domky v rozptýlené zástavbě dosud bývají vytápěné uhlím. Po odsíření a odprášení velkých průmyslových zdrojů jsou stále desetitisíce lokálních topenišť hlavním zdrojem škodlivých imisí při zhoršených rozptylových podmínkách v topném období.

Domácí kotle nemohou mít odsíření a jedinou možností snížení emisí oxidů síry je použití vhodných paliv s nízkým obsahem síry. Z plyných paliv jde například o zemní plyn. Síra je biogenní prvek, ale jen v zanedbatelném množství je přítomná ve dřevě. U uhlí pak bývá různé množství síry podle druhu a navíc ne vždy větší množství jednoho levného druhu uhlí uvolní také více energie, než menší množství jiného dražšího uhlí. Sirnaté uhlí má vyšší výhřevnost a jeho spalování provází zápach.

S naším spolkem **navrhujeme v neodsířených zdrojích zavedení limitu spalování uhlí s obsahem síry do 0,5%.** Způsob ukotvení do legislativy je právní otázka pro právníky MŽP a jednání s dalšími odborníky, v minulosti zde určitou roli měla vyhláška 13/2009 Sb. §3. V prodejnách paliv je obsah síry u jednotlivých paliv uváděný. Obsah síry je totiž důležitý i z hlediska životnosti kotlů a komínů a řada zákazníků se orientuje kvalitativně, nikoli jen cenou jednotkových množství paliv. Uhlí s vyšším obsahem síry by z dolů mohlo směřovat jen do velkých odsířených zdrojů. Pověřený orgán státního dozoru by pak dodržování mohl kontrolovat jak u prodejců uhlí s nadlimitní sirnatostí z uhelných společností, tak na úrovni nabídky na trhu u prodejců paliv. Dosavadní zásoby na straně spotřebitelů by se již neřešily, naopak větší význam vychází pro osvětu mezi spotřebiteli. K debatě zvolenému limitu sirnatosti 0,5% může vyhovět i řada uhelných paliv, je ale jednoznačný a neumožňuje prodej již některých druhů hnědého uhlí klamavě prodávaných za "nízkosirnaté".

Asi logicky lze namítat sociálními dopady, kdy levným sirnatým uhlím dosud běžně topí chudší domácnosti. Pro ně mimochodem přes spoluúčasť nebyly dostupné ani investice do nových kotlů s kotlíkovými dotacemi a mohou se točit v bludném kruhu energetické chudoby. Řešení vidíme ve **zvýhodnění nabídky dřeva pro palivové účely do neodsířených zdrojů.** Zvýšení spotřeby cenově atraktivního dřeva v chudších domácnostech na úkor uhlí je směrem k většímu využití obnovitelné energie a čistějšímu ovzduší.

Vhodné je jednak řešení využití smrkového dřeva z hospodářských lesů napadených kůrovcem před využitím v odsířených elektrárnách. Toto dřevo je pro palivové účely velmi vhodné kvůli vyššímu proschnutí a velkému dostupnému množství s ohledem na kalamitní stavy v lesích. Odkorněné či již suché kmeny nejsou rizikem pro šíření kůrovce a dobrá dostupnost palivového dřeva snižuje jeho cenu. Masivní spálení dřeva v odsířených elektrárnách ale může zhoršit fyzickou i cenovou dostupnost tohoto nízkosíratého paliva pro neodsířené zdroje chudších domácností.

Vhodné ekonomické nástroje v podobě např. daňového zvýhodnění prodeje palivového dřeva mohou dále zajistit, aby české dřevo zbytečně nekončilo jako kulatina či bílá štěpka v zahraničí, ale bylo čím levně topit v Česku. To má zvláštní význam pro energetické využití původních listnatých dřevin, které z ekonomických důvodů byly lesníky již v dřívějších dobách nahrazovány jehličnany. Zřejmě je ekologická nestabilita vzniklých lesů. Větší podpora sázení a podpora palivového využití by původní listnaté dřeviny ztraktivnila přes větší podíl odpadní biomasy a obtížnější výrobní využití jejich dřeva.

Prosíme Vás o schůzku se zástupci našeho spolku, Zeleného kruhu a s dalšími odborníky k našemu podnětu řešení problematiky síratých emisí a zvýhodnění dřeva pro palivové účely.

S úctou,

RNDr. **Jiří Jakl** v.r.
předseda Zvonečnick, z.s.

Zavedení limitu pro síratost uhlí pro neodsířené zdroje podporují tyto osobnosti:

prof. RNDr. **Jiří Patočka**, DrSc. - toxikolog
RNDr. Mgr. **Michal Bittner**, Ph.D. - ekotoxikolog
prof. RNDr. **Jakub Hruška**, CSc. - biogeochemik
doc. Ing. **Luboš Babička**, CSc. - bioenergetik
RNDr. **Jan Hovorka**, Ph.D. - analytik kvality ovzduší
RNDr. **Petr Petřík**, Ph.D. - botanik AV ČR
PhDr. **Robin Böhnisch** - ředitel správy KRNP
Ing. **Norbert Buchta** - lesní inženýr
Česko proti chudobě - koalice humanitární a rozvojové pomoci
Zelený kruh - asociace ekologických organizací ČR